

Elżbieta Knapiek
(Biblioteka Naukowa PAU i PAN, Kraków)

Starodruki cystersów szczyrzyckich w zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie

Historyczny księgozbiór opactwa Cystersów w Szczyrzycu był przedmiotem rozlicznych publikacji księgoznawczych. Ocenia się, że gromadzona systematycznie od średniowiecza biblioteka opactwa szczyrzyckiego, mimo różnych zawirowań dziejowych, nie uległa rozproszeniu w okresie zaborów i niemal w nienaruszonym stanie przetrwała do dnia dzisiejszego¹. Niewielkie jedynie straty poniosła na skutek zniszczenia niektórych druków w trakcie ich użytkowania bądź zagubienia. Twierdzenie to nie jest do końca prawdziwe, biorąc pod uwagę fakt, że niemal pięćdziesiąt starodruków szczyrzyckich trafiło osiemdziesiąt lat temu do zbiorów Biblioteki Polskiej Akademii Umiejętności².

¹ L. Chrzęściewski, *Starodruki medyczne z zakresu psychiatrii i innych dziedzin lekarskich w zbiorach biblioteki szczyrzyckiej*, „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej”, Seria B, 25, 1975, s. 85–136; J. Grzeszewski, *Ze stanu badań nad księgozbiorami cysterskimi w Polsce*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Bibliologia II–III, Nauki humanistyczno społeczne”, 328, 1998, s. 331–347; G. Kowalski, *Katalog inkunabułów biblioteki opactwa mogińskiego oraz katalog inkunabułów biblioteki klasztoru Cystersów w Szczyrzycu*, Kraków 1915; J. Marszalska, *Katalog inkunabułów Biblioteki Opactwa oo. Cystersów w Szczyrzycu*, Kraków 2002; też, *Biblioteka opactwa Cystersów w Szczyrzycu do końca XIX stulecia*, Tarnów 2007; R. Witkowski, *Biblioteki klasztorne opactw cysterskich na ziemiach polskich i dawnej Rzeczypospolitej. Zarys problematyki i stan badań*, w: *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 1, red. A.M. Wyrwa, J. Strzelczyk, K. Kaczmarek, Poznań 1999, s. 151–171.

² W 1952 r. w wyniku decyzji władz państwowych Polska Akademia Umiejętności została zmuszona do zawieszenia swojej działalności, a cały jej majątek,

W jaki sposób się tam znalazły? Otóż biblioteka opactwa szczyrzyckiego, tak jak każda tego typu placówka, która przez dłuższy czas powiększała swój zasób głównie dzięki darom i legatom, dysponowała dużą liczbą tak zwanych dubletów, to jest drugich i kolejnych egzemplarzy tego samego druku lub innego jego wydania. Już w latach 40. XVII w. uniwersytety w fińskim Abo, niemieckim Greifswaldzie i szwedzkim Lund zawarły porozumienie dotyczące między innymi wymiany wydawnictw. W ciągu XVIII w. do akcji tej włączyły się inne europejskie i amerykańskie biblioteki uniwersyteckie, a w XIX w. rozszerzyła się ona również na biblioteki towarzystw naukowych i zbiory prywatne. W Polsce ta forma współpracy międzybibliotecznej osiągnęła największy rozwój w okresie międzywojennym³. Sprzyjała temu odbudowa szkolnictwa polskiego na każdym poziomie i powstanie nowych ośrodków uniwersyteckich oraz naukowo-badawczych, co skutkowało z kolei wzrostem czytelnictwa.

Z tej formy uzupełniania i powiększania księgozbioru w latach 30. ubiegłego wieku skorzystała również biblioteka opactwa Cystersów w Szczyrzycu. Inicjatorem tej akcji był młody, bo zaledwie dwudziestosiedmioletni, nowo wybrany opat szczyrzycki, Benedykt Bolesław Biros. 4 grudnia 1937 r. zwrócił się on listownie do bibliotekarza PAU, a zarazem swojego dobrego znajomego, dr. Ludwika Wyrostka, z prośbą o pomoc w nawiązaniu wymiany wydawnictw między Biblioteką PAU i biblioteką klasztorną. Opat szczyrzycki zainteresowany był pozyskaniem do zbiorów klasztornych wydawnictw Akademii Umiejętności oraz dubletów ze zbiorów jej Biblioteki w zamian za dublety ze zbiorów szczyrzyckich. Do listu załączył dwa spisy publikacji oferowanych w ramach wymiany. Opatowi szczyrzyckiemu bardzo zależało na wzbogaceniu zbiorów klasztornych o nowe pozycje. Do swojego znajomego pisał bowiem: „czy nasza biedna biblioteka klasztorna

w tym zasoby biblioteczne, przejęła nowo utworzona instytucja naukowa, Polska Akademia Nauk. Od 1953 r. Biblioteka posiadała status samodzielnej placówki PAN. W 1989 r. po zmianach ustrojowych PAU wznowiła działalność, dziesięć lat później do jej struktur powróciła Biblioteka. Od 2000 r. funkcjonuje pod nową nazwą: Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie; zob. S. Grodziski, *Polska Akademia Umiejętności 1872–1952–2002*, Kraków 2005, s. 77–79.

³ W. Ślabczyński, *Międzynarodowa wymiana publikacji*, „Przegląd Biblioteczny”, 31, 1963, s. 65–66; L. Łoś, J. Radożycki, *Problemy międzynarodowej wymiany wydawnictw Polskiej Akademii Nauk*, Wrocław 1970, s. 9.

mogłaby skorzystać z doroczności Akademii i otrzymać obecnie lub w przyszłości coś z duplikatów, niezależnie od wymiany lub gdyby wymiana nie doszła do skutku?”⁴.

Kilka dni później dyrektor Biblioteki PAU, dr Karol Piotrowicz, pozytywnie odpowiedział na otrzymaną ofertę i odesłał otrzymane od opata spisy dubletów z zaznaczonymi pozycjami, którymi Biblioteka PAU była zainteresowana. Przesłał też listę dostępnych wydawnictw Akademii i obiecał w ciągu kilku najbliższych dni nadesłać spisy dubletów Akademii. Trzy miesiące później, w liście z 5 lutego 1938 r., opat Biros informował dyrektora Piotrowicza o przyjeździe w najbliższych dwóch dniach do Krakowa i przywiezieniu z sobą części dubletów zamówionych przez Bibliotekę Akademii. Jednocześnie prosił o przygotowanie druków ze zbiorów Biblioteki PAU, wybranych przez cystersów szczyrzyckich⁵.

Przy korespondencji dyrektora Piotrowicza z opatem szczyrzyckim, ojcem Birossem, zachowały się spisy dubletów, które biblioteka klasztorna oferowała w ramach wymiany. Nie zarchiwizowano natomiast spisu dubletów Biblioteki Akademii ani wykazu pozycji, które przekazano do Szczyrzyca. Dysponujemy zatem tylko jednostronnymi informacjami, które nie pozwalają porównać wartości dokonanej wymiany.

Siłą rzeczy biblioteka opactwa szczyrzyckiego dysponowała przede wszystkim podwójnymi bądź też potrójnymi egzemplarzami dzieł o treści religijnej. Spisy dostarczone ze Szczyrzyca zawierały wydawnictwa XVII- i XVIII-wieczne, przy czym podzielono je na dwie części: jedna z nich obejmowała czterdzieści pięć pozycji łacińskojęzycznych, a druga dwadzieścia jeden polskojęzycznych. Biblioteka Akademii zainteresowana była pozyskaniem trzydziestu sześciu druków łacińskojęzycznych i dziewiętnastu polskojęzycznych. Kryterium selekcji było niezwykle proste, wybierano przede wszystkim druki polskojęzyczne, dzieła napisane przez polskich autorów, tudzież wydane przez krajowe oficyny wydawnicze. Później okazało się, że nie wszystkie z tych druków były dostępne. Zapewne część z nich wymieniono już wcześniej z inną biblioteką. Ostatecznie do Biblioteki Akademii trafiło trzydzieści siedem druków z list dubletowych i sześć druków nieujętych

⁴ Kraków, Archiwum Nauki PAN i PAU (dalej: Arch. Nauk. PAN i PAU), sygn. PAU I-60al, 855/37.

⁵ Tamże, sygn. PAU I-60al, 185/38.

w tychże spisach. Wszystkie druki otrzymane wówczas w ramach wymiany opieczętowane były owalną pieczętą z napisem: „Biblioteka OO. Cystersów w Szczyrzycu” oraz adnotacją: „wymiana dubletów”. Wśród pozyskanych w ten sposób starodruków znalazło się osiemnaście druków XVII-wiecznych⁶ i dwadzieścia pięć XVIII-wiecznych⁷. Największą grupę nabytków stanowiły dzieła homiletyczne. Znalazły się wśród nich między innymi zbiory kazań profesorów Uniwersytetu Krakowskiego: astronoma i teologa Sebastiana Fabiana Stryjewicza⁸ oraz prawnika Sebastiana Piskorskiego⁹, a także popularne zbiory homiletyczne kaznodziejów jezuickich: Bonawentury Grelowskiego¹⁰, Franciszka Kowalickiego¹¹, Tomasza Perkowicza¹², Wawrzyńca Rydzewskiego¹³, ponadto dwa zbiory kazań na niedziele oraz na święta kanonika kaliskiego Karola Fabianiego¹⁴, a także kazania na niedziele

⁶ Kraków, Biblioteka Naukowa PAU i PAN (dalej: Bibl. Nauk. PAU i PAN), sygn. St. Dr.: 435, 436, 437, 478, 2731, 2733, 2734, 2735 adl., 9785, 9798, 10284, 10287, 10290, 14188, 15508, 15526, 15538, 15539.

⁷ Tamże, sygn. St. Dr.: 429, 430, 431, 432, 433, 434, 1040, 1041 adl., 1640, 2736, 3054, 5963, 10282, 10283, 10285, 10286, 10288, 10289, 15530, 15535, 15536, 15537, 15567, 15568, 15572.

⁸ S.F. Stryjewicz, *Kazania na święta uroczyste Pana Zbawiciela naszego, Naświętszey Panny Maryey i świętych Pańskich*, Kraków: Drukarnia Akademicka 1680 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 14188).

⁹ S.J. Piskorski, *Kazania na dni Pańskie, na uroczystości Bogarodzice*, Kraków: Drukarnia Akademicka 1706 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 15537).

¹⁰ B. Gelarowski, *Kazania na niedziele całego roku i święta Chrystusowe*, Poznań: Collegium Socjietatis] Jesu 1737 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. 2736 St. Dr.).

¹¹ F. Kowalicki, *Katedra kaznodzieie niedzielnego na rok cały*, Sandomierz: Drukarnia J. K. M. Collegium Socjietatis] Jesu 1725 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 15535).

¹² T. Perkowicz, *Kazania przebrane z kaznodzieiow francuskich o czterech ostatnich rzeczach każdego człowieka*, t. 1: *O śmierci*, Poznań: Drukarnia J. K. M. y Rplł. Socjietatis] Jesu 1766 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 5963).

¹³ W. Rydzewski, *Kazania niedzielne*, t. 1, Kalisz: Drukarnia J. K. M. i Rzeczypltey 1775 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 431).

¹⁴ K. Fabiani, *Kazania na święta, które się uroczystym obrządkiem w Kościele Bożym obchodzą*, t. 1, Kalisz: Drukarnia J. O. Xiążęcia Imci Prymasa Arcybiskupa Gnieźnińskiego 1788, tenże, *Kazania na niedziele całego roku z różnych kaznodzieiow wybrane ... Na rok pierwszy*, t. 1, Kalisz: Drukarnia J. O. Xiążęcia Imci Prymasa Arcybiskupa Gnieźnińskiego 1786 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr.: 10285, 10286).

całego roku Andrzeja Filipeckiego, kanonika i kaznodziei katedralnego lwowskiego¹⁵.

Drugą porównywalnie dużą grupę nabytków stanowiły dzieła z zakresu teologii moralnej i ascetyczno-mistycznej. W ramach wymiany z biblioteką szczyrzycką otrzymano szereg publikacji polskich teologów, w tym profesorów Uniwersytetu Krakowskiego: Szymona Stanisława Makowskiego¹⁶ i Adama Opatowczyka¹⁷, wykładowców dominikańskiego Studium Generalnego w Krakowie: Mikołaja z Mościsk¹⁸ i Ferdynanda Januszowskiego¹⁹, jezuitów Bartłomieja Nataniela Wąsowskiego²⁰ i Jakuba Bartołta²¹, a także traktaty franciszkanina reformaty Floriana Jacka Jaroszewicza²² i karmelity Mikołaja Opackiego²³. Bardzo cennym nabytkiem okazały się dwa traktaty ascetyczne napisane przez opata konwentu Cystersów w Paradyżu, Augustyna Dobrowolskiego, *Semina paradisi florigera* i *Thermae animarium*²⁴.

¹⁵ A. Filipecki, *Na niedziele całego roku kazania*, t. 1: *Zamyka w sobie kazania od Adventu do Wielkiego Postu*, Lwów: Drukarni Bractwa Troycy Świętey 1783 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 10283).

¹⁶ S.S. Makowski, *Theologia Christiana*, Cracoviae: Officina Alberti Gorecki, S. R. M. nec non Almae Universitatis Cracoviensis Typog[raphica] 1682 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 9785).

¹⁷ A. Opatowczyk, *Tractatum theologicorum*, Pars prima, Cracoviae: Officina typ[ographica] Christophori Schedelii S. R. M. typ[ographi] [1644] (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 15526).

¹⁸ Mikołaj z Mościsk, *Akademia pobożności nie tylko zakonnym osobom do doskonałości potrzebna*, Kraków: Typis Valeriani Piątkowski 1628 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 2731).

¹⁹ F. Januszowski, *Sententiae thomisticae in quatuor libros divisae*, Cracoviae: Typis Vniversitatis 1699 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 2733).

²⁰ B.N. Wąsowski, *Ideae pietatis religiosae*, Posnaniae: Typis Collegii ejusdem Societatis 1686 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 478).

²¹ J. Bartołt, *Corona decenni explanationi theol[ogiae] moralis utriusque lectionis impensi*, Sandomiriae: Coll[egii] S[ocietatis] J[esu] 1752 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 10288).

²² F. Jaroszewicz, *Principia theologiae asceticae ad usum et captum tyrocinii religiosi*, Leopoli: Typis Confr[atemitatis] Sanctissimae Trinitatis [post 16 V1752] (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 430).

²³ M. Opacki, *Apologia perfectionis vitae spiritualis*, Cracoviae: Typis Valeriani Piątkowski 1627 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 15538).

²⁴ A. Dobrowolski, *Semina paradisi florigera*, [Poznań]: [s.n.] 1664; tenże, *Thermae animarum*, [Poznań?]: [s.n.] 1664 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr.: 2734; 2735 adl.).

Biblioteka Akademii chętnie przyjęła również do swoich zbiorów popularny podręcznik z zakresu teologii moralnej Hermanna Busenbauma *Medulla theologiae moralis*²⁵. O popularności tego dzieła najlepiej świadczy liczba jego wznowień: do 1776 r. ukazało się aż dwieście wydań²⁶. Biblioteka szczyrzycka, co potwierdzają zapisy w katalogu bibliotecznym z 1826 r., posiadała trzy wydania tego podręcznika z 1670, 1693 i 1694 r.²⁷

Dzięki tej wymianie Biblioteka Akademii uzupełniła swoją kolekcję piśmiennictwa hagiograficznego. Z księgozbioru szczyrzyckiego otrzymano żywot św. Jacka Odrowąza pióra Dominika Frydrychowicza²⁸, żywot św. Kingi spisany przez Marcina Ignacego Frankowica²⁹ oraz żywot św. Jana Kantego autorstwa Macieja Mateusza Fryczkiewicza³⁰. Warto dodać, że Biblioteka Akademii zgłaszała również zapotrzebowanie na żywot błogosławionego Wincentego Kadłubka pióra Szymona Starowolskiego³¹, mimo że przynajmniej jeden egzemplarz tego dzieła posiadała już w swoich zbiorach³².

W niewielkim natomiast stopniu wymiana z biblioteką szczyrzycką pozwoliła na uzupełnienie zbiorów Akademii z zakresu innych dziedzin. Z dzieł prawniczych pozyskano jedynie dwie pozycje: *Regulae*

²⁵ H. Busenbaum, *Medulla theologiae moralis*, t. 2, Sandomiriae: Typis S. R. M. Coll[egii] Soc[ietatis] Jesu 1753 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 10289).

²⁶ R. Cyrklaff, *Busenbaum Herman*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 2, Lublin 1989, kol. 1233–1234; J. Marszalska, *Biblioteka opactwa*, s. 189–190.

²⁷ J. Marszalska, *Biblioteka opactwa*, s. 259.

²⁸ D. Frydrychowicz, *S[anctus] Hyacinthus Odrovasius principalis hierarchicus universalis Regni Poloniae patronus*, Cracoviae: Typis Universitatis [1688] (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 9798).

²⁹ M.I. Frankowic, *Vita beatae Cunegundis*, Tyrnaviae: Typis Academicis Societatis Jesu 1744 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 3054).

³⁰ M.M. Fryczkiewicz, *Studium pulchritudinis internae et externae per b[eatum]. Ioannem Cantium*, Cracoviae: Typis Universitatis [1760] (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. 432 St. Dr.).

³¹ Arch. Nauk. PAN i PAU, sygn. PAU I-60ał, 185/38, k. 1.

³² S. Starowolski, *Vita et miracula servi Dei Vincentii Kadłubkonis*, Cracoviae: Officina Christophori Schedelij 1642 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 3910).

*iuris Stanisława Łochowskiego*³³ oraz podręcznik węgierskiego prawa cywilnego Istvána Huszty³⁴.

Na spisach dubletów dostarczonych przez opata szczyrzyckiego Benedykta Birosa dwukrotnie wpisane zostały dwa te same dzieła. Zapewne skrótowość zapisów bibliograficznych sprawiła, że bibliotekarz Akademii dokonujący wyboru druków nie zauważył tego i w obu przypadkach zazaczył zapotrzebowanie na dwa egzemplarze. Ostatecznie w dwóch egzemplarzach dostarczono tylko zbiór modlitw ku czci świętych zatytułowany *Confoederata devotia*, wydany w Krakowie w 1703 r. nakładem Drukarni Akademickiej³⁵. Drugą pozycję zapewne omyłkowo wciągnięto dwukrotnie do spisu albo odstąpiono ją wcześniej innej bibliotece.

Ponadto w drodze wymiany z biblioteką opactwa szczyrzyckiego, już spoza list dubletów, Biblioteka Akademii otrzymała polskie wydanie traktatu politycznego Jana Dymitra Solikowskiego *Apocalipsis*, w tłumaczeniu Zygmunta Aleksandra Włyńskiego, wydane w Krakowie w 1767 r. nakładem Drukarni Seminarium Biskupiego Akademickiego³⁶, współoprawione z nim polskie wydane *Annales* Stanisława Orzechowskiego w przekładzie tego samego tłumacza³⁷ oraz broszurkę polemiczną Jana Bielskiego, *Objaśnienie widoku historycznego z informacją krótką pisania wszelkiej historii*³⁸. Do tego doszła publikacja Jana Józefa Kauscha *Ausführliche Nachrichten über Schlesien*³⁹ oraz komentarz

³³ S. Łochowski, *Regulae iuris et loci communes forenses*, Cracoviae: Officina Francisci Caesarij 1644 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 10287).

³⁴ I. Huszty, *Iuris prudential practica seu commentarius novus in ius Hungaricum, Agriae*: Typis Francisci Antonii 1758 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 15572).

³⁵ *Confoederata devotio*, Cracoviae: Typis Academicis [1703] (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 15536).

³⁶ J.D. Solikowski, *Sen na jawie albo widowisko Stanisława Orzechowskiego*, tłum. Z.A. Włyński, Kraków: Drukarnia Seminarium Biskupiego Akademickiego [1767] (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 1040).

³⁷ *Kroniki Stanisława Orzechowskiego*, tłum. Z.A. Włyński, Kraków: Drukarnia Seminarium Biskupiego Akademickiego 1767 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 1041 adl.).

³⁸ *Objaśnienie widoku historycznego z informacją krótką pisania wszelkiej historii*, [Warszawa]: [s.n.] 1764 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 1042 adl.).

³⁹ J.J. Kausch, *Ausführliche Nachrichten über Schlesien*, Salzburg: In der Mayr'schen Buchhandlung 1794 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 10282).

Ferdynanda Januszowskiego do traktatu Mikołaja z Mościsk *Theologia moralis*⁴⁰.

Proweniencję szczyrzycką ma także inkunabułowe wydanie statutów prowincjonalnych gnieźnieńskich, wytoczone ok. 1489–1491 r. w strasburskiej oficynie Jana Prusa⁴¹ oraz klocek zawierający pięć współprawnych XVII-wiecznych wydań statutów synodalnych krakowskich i statutów prowincjonalnych gnieźnieńskich⁴². Druki te nie zostały jednak przekazane do zbiorów Akademii w ramach wymiany z biblioteką szczyrzycką, lecz przez osoby trzecie. Niestety, w obecnej chwili nie umiemy wskazać, kto był ich darczyńcą. Nazwiska ofiarodawców wpisywano do ksiąg darów i na karty katalogowe. Po zinventaryzowaniu zbiorów na nowych sygnaturach *numerus currens* i jednoczesnym ich rekatalogowaniu wycofano stare karty katalogowe, nie zawsze przepisując wszystkie zawarte na nich informacje.

Na kartach większości z pozyskanych od cystersów druków widnieją zapiski poprzednich właścicieli. Przykładowo, wydanie komentarza Ferdynanda Januszowskiego do dzieła Mikołaja z Mościsk *Theologia moralis*, zanim trafiło do biblioteki szczyrzyckiej, było kolejno własnością Jacka Józefa Surwatowicza⁴³, wicekustosza kolegiaty Wszystkich Świętych w Krakowie, który w 1734 r. legował je na rzecz Kolegium

⁴⁰ Mikołaj z Mościsk, *Theologia moralis* [...] *in tres libros distincta*, Cracoviae: Typis Universitatis 1683 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 437).

⁴¹ Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. Inc. 139; zob.: *Katalog inkunabułów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*, oprac. T. Dąbrowa, E. Knapek, J. Wojtowicz, Kraków 2015, poz. 154.

⁴² 1. *Constitutiones dioecesanæ Cracovienses in diversis synodis sub* [...] *Georgio cardinali Radziwiłł, Bernardo Maciejowski, Petro Tylicki episcopis Cracoviensibus* [...] *promulgatae*, Cracoviae: Officina Typographica Andreæ Petricouij 1608; 2. *Constitutiones synodi dioecesanæ Cracoviensis celebratae*, Cracoviae: Officina Architypogr. Regia Lazari [po 22 VI] 1601; 3. *Concilium provinciale Regni Poloniae* [...] *Bernardus Maciejowski* [...] *habuit Petricoviae*, Cracoviae: Officina Andreæ Petricouij [post 12 III] 1609; 4. *Synodus provincialis Gnesnensis provinciae sub* [...] *Laurentio Gembicki* [...] *celebrate*, Cracoviae: Officina Andreæ Petricouij [post 21 VIII] 1623; 5. *Synodus provincialis sub* [...] *Ioanne Węzyk* [...] *celebrate*, Cracoviae: Officina Andreæ Petricouij [post 26 III] 1636 (Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 521–525).

⁴³ W 1701 r. Jacek J. Surwatowicz był wikariuszem w Więclawicach; zob. J. Laberschek, K. Tunia, M. Wyżga, *Pod Krakowem – monografia historyczna gminy Michałowice*, t. 1: *Do schyłku XVIII wieku*, Kraków 2014, s. 270.

Jezuickiego przy kościele św. Piotra w Krakowie⁴⁴. Później dzieło to zostało oddane do użytku ojcu Sylwestrowi Czechowiczowi z krakowskiego konwentu Trójcy Świętej⁴⁵.

Omówiony przykład wymiany druków pomiędzy biblioteką szczyrzą i Biblioteką PAU pokazuje, jak ważną rolę w uzupełnianiu i budowaniu księgozbioru odgrywała wymiana międzybiblioteczna. Zagadnienie to jest pomijane w badaniach księgoznawczych, podobnie jak fakt, że w wymianie uczestniczyły również biblioteki kościelne i klasztorne, o czym często zapominamy.

⁴⁴ Bibl. Nauk. PAU i PAN, sygn. St. Dr. 437: *Ex libris patris Hyacinthi Surwatowicz vicecustodis eccl[esi]ae coll[eg]iatis O[mn]ium S[an]ctorum; Collegii Cracovi[ensis] Soc[iet]atis Jesu ad s[an]ctum Petrum 1734 ex legato r[everendissimi]. d[omi]ni. Szu[rwa]towicz.*

⁴⁵ Tamże: *Ad usum fr[at]ris Silvestri Czechowicz OP. ecc[lesi]ae Cracov[ensis].*